

HOTĂRÂREA CURȚII (Camera întâi)

18 decembrie 2007*

În cauza C-220/06,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Audiencia Nacional (Spania), prin Decizia din 15 martie 2006, primită de Curte la 15 mai 2006, în procedura

Asociación Profesional de Empresas de Reparto y Manipulado de Correspondencia

împotriva

Administración General del Estado,

CURTEA (Camera întâi),

compusă din domnul P. Jann (raportor), președinte de cameră, domnii R. Schintgen, A. Borg Barthet, M. Ilesic și E. Levits, judecători,

* Limba de procedură: spaniola.

avocat general: domnul Y. Bot,
grefier: doamna M. Ferreira, administrator principal,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședinței din 14 iunie 2007,

luând în considerare observațiile prezentate:

- pentru Asociación Profesional de Empresas de Reparto y Manipulado de Correspondencia, de J. M. Piqueras Ruíz, abogado;
- pentru guvernul spaniol, de domnul F. Díez Moreno, în calitate de agent;
- pentru guvernul belgian, de doamna A. Hubert, în calitate de agent;
- pentru guvernul austriac, de domnul M. Fruhmann, în calitate de agent;
- pentru Comisia Comunităților Europene, de domnii X. Lewis și K. Simonsson, în calitate de agenți, asistați de C. Fernández și I. Moreno-Tapia Rivas, abogadas,

după ascultarea concluziilor avocatului general în ședința din 20 septembrie 2007,

pronunță prezenta

Hotărâre

- 1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea articolelor 43 CE și 49 CE coroborate cu articolul 86 CE, în contextul procesului de liberalizare a serviciilor poștale și în lumina normelor comunitare în materia contractelor de achiziții publice.

- 2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între Asociación Profesional de Empresas de Reparto y Manipulado de Correspondencia (Asociația Profesională a Întreprinderilor de Distribuție și Tratare a Corespondenței, denumită în continuare „Asociación Profesional”), pe de o parte, și Administración General del Estado, Ministerio de Educación, Cultura y Deporte (administrația de stat, Ministerul Educației, Culturii și Sportului, denumit în continuare „Ministerio”), pe de altă parte, referitor la decizia acestuia din urmă de a atribui, fără cerere de ofertă publică, servicii poștale către Sociedad Estatal Correos y Telégrafos SA (societate comercială de stat pentru poștă și telegrafie, denumită în continuare „Correos”), care este prestatorul serviciului de poștă universal în Spania.

Cadrul juridic

Reglementarea comunitară

Directiva 97/67/CE

3 Directiva 97/67/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 decembrie 1997 privind normele comune pentru dezvoltarea pieței interne a serviciilor poștale ale Comunității și îmbunătățirea calității serviciului (JO 1998, L 15, p. 14, Ediție specială, 06/vol. 3, p. 12) stabilește, potrivit articolului 1, norme comune privind, printre altele, prestarea unui serviciu poștal universal în cadrul Comunității Europene și criteriile ce definesc serviciile susceptibile de a fi rezervate prestatorilor serviciului universal.

4 În temeiul articolului 3 alineatul (1) din Directiva 97/67, statele membre se asigură că utilizatorii beneficiază de dreptul la un serviciu universal care implică prestarea permanentă a unui serviciu poștal de o calitate determinată în toate punctele de pe teritoriul lor la prețuri accesibile pentru toți utilizatorii.

5 Potrivit articolului 3 alineatul (4) din directiva menționată:

„Fiecare stat membru adoptă măsurile necesare pentru a asigura că serviciul universal cuprinde cel puțin prestările următoare:

— ridicarea, sortarea, transportul și distribuția expedierilor poștale de cel mult două kilograme;

— ridicarea, sortarea, transportul și distribuția coletelor poștale de cel mult 10 kilograme;

— serviciile pentru expedierile recomandate și expedierile cu valoare declarată.”

6 Articolul 7 din aceeași directivă, care face parte din capitolul 3 din aceasta, intitulat „Armonizarea serviciilor care pot fi rezervate”, prevede la alineatele (1) și (2):

„(1) În măsura în care este necesar pentru menținerea serviciului universal, serviciile care pot fi rezervate de către statele membre prestatorului sau prestatorilor serviciului universal sunt ridicarea, sortarea, transportul și livrarea expedierilor de corespondență internă, prin poștă accelerată sau nu, al căror preț este de cinci ori mai mic decât tariful public al unei expedieri de corespondență din primul nivel de greutate al celei mai rapide categorii standard, în cazul în care există asemenea categorie, cu condiția ca acestea să cântărească mai puțin de 350 de grame. [...]

(2) În măsura în care este necesar pentru menținerea serviciului universal, poșta transfrontalieră și marketingul direct prin corespondență pot să fie rezervate în continuare în limitele de preț și greutate prevăzute la alineatul (1).”

Directiva 92/50/CEE

- 7 Potrivit articolului 1 litera (a) din Directiva 92/50/CEE a Consiliului din 18 iunie 1992 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de servicii (JO L 209, p. 1, Ediție specială, 06/vol. 2, p. 50), astfel cum a fost modificată prin Directiva 2001/78/CE a Comisiei din 13 septembrie 2001 (JO L 285, p. 1, denumită în continuare „Directiva 92/50”), „contractele de achiziții publice de servicii” sunt contracte cu titlu oneros, încheiate în scris între un prestator de servicii și o autoritate contractantă, altele decât contractele enumerate în dispoziția menționată la punctele i)-ix).
- 8 Potrivit articolului 1 litera (b) din Directiva 92/50, sunt considerate „autorități contractante” „statul, colectivitățile teritoriale, organismele de drept public, asociațiile formate din una sau mai multe din aceste colectivități sau unul sau mai multe organisme de drept public”. Același articol definește la litera (c) „prestatorul de servicii” ca fiind „orice persoană fizică sau juridică, inclusiv un organism public, care oferă servicii”.
- 9 Articolul 3 alineatul (2) din directiva menționată prevede că autoritățile contractante se asigură că nu există discriminare între diverșii prestatori de servicii.
- 10 Articolul 6 din Directiva 92/50 are următorul cuprins:

„Prezenta directivă nu se aplică contractelor de achiziții publice de servicii atribuite unei entități care este la rândul său o autoritate contractantă în sensul articolului 1 litera (b) pe baza unui drept exclusiv de care aceasta dispune în temeiul actelor cu putere de lege și actelor administrative publicate, cu condiția ca respectivele acte să fie compatibile cu [T]ratatul [CE]”.

11 Articolul 7 alineatul (1) litera (a) a doua liniuță punctul ii) din Directiva 92/50 coroborat cu categoria 4 din anexa I A la această directivă prevede că aceasta se aplică contractelor de achiziții publice de servicii care au ca obiect transportul de corespondență pe uscat sau aerian, atribuite de autoritățile contractante desemnate la articolul 1 litera (b) din aceeași directivă, altele decât cele menționate în anexa I la Directiva 93/36/CEE a Consiliului din 14 iunie 1993 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de bunuri (JO L 199, p. 1) și a căror valoare estimată, fără taxa pe valoarea adăugată, este egală sau mai mare decât echivalentul în euro a 200 000 DST (drepturi speciale de tragere).

12 Articolul 7 alineatul (5) din Directiva 92/50 prevede:

„Pentru contractele de achiziții publice care nu indică un preț total, valoarea de care se ține seama ca bază de calcul a valorii estimate a contractului este:

— în cazul contractelor pe perioadă determinată, în măsura în care aceasta este egală sau mai mică de 48 de luni, valoarea totală estimată pentru întreaga perioadă:

— în cazul contractelor pe perioadă nedeterminată sau mai mare de 48 de luni, valoarea lunară înmulțită cu 48.”

13 În temeiul articolului 8 din Directiva 92/50, contractele care au ca obiect serviciile prevăzute în anexa I A la aceasta trebuie atribuite în conformitate cu dispozițiile titlurilor III-VI din această directivă, ceea ce presupune mai ales că acestea trebuie să facă obiectul unei cereri de ofertă și al unei publicități adecvate.

Reglementarea națională

- 14 Potrivit Legii 24/1998 privind serviciul poștal universal și liberalizarea serviciilor poștale (*Ley 24/1998 del Servicio Postal Universal y de Liberalización de los Servicios Postales*) din 13 iulie 1998, care urmărește transpunerea Directivei 97/67 în dreptul intern spaniol, serviciile poștale sunt considerate servicii de interes general furnizate în regim de liberă concurență. Numai serviciul poștal universal este considerat un serviciu public sau îi sunt aplicabile obligațiile unui serviciu public. Articolul 18 din legea menționată rezervă anumite servicii, cu titlu exclusiv, operatorului însărcinat cu prestarea serviciului poștal universal.
- 15 Correos, prestatorul acestui serviciu poștal universal în Spania, este o societate comercială pe acțiuni cu capital integral de stat.
- 16 În temeiul articolului 11 din Legea privind contractele de achiziții publice (*Ley de Contratos de las Administraciones Públicas*), al cărui text codificat a fost aprobat prin Decretul-lege regal 2/2000 (*Real Decreto Legislativo 2/2000 por el que se aprueba el texto refundido de la Ley de Contratos de las Administraciones Públicas*) din 16 iunie 2000 (denumită în continuare „Legea privind contractele de achiziții publice”), contractelor de achiziții publice atribuite de autoritățile publice li se aplică, sub rezerva excepțiilor prevăzute de această lege, principiile publicității și concurenței și, în orice caz, principiile egalității și nediscriminării.
- 17 Din articolul 206 alineatul 4 din Legea privind contractele de achiziții publice rezultă că, în principiu, atribuirea contractelor de achiziții publice pentru prestarea de servicii poștale ține, din punct de vedere contractual, de contractele de achiziții publice reglementate de această lege.

- 18 Cu toate acestea, în temeiul articolului 3 alineatul 1 litera d) din Legea privind contractele de achiziții publice, sunt excluse din domeniul de aplicare al acestei legi acordurile de colaborare care, în conformitate cu dispozițiile specifice care le guvernează, sunt încheiate de autoritatea administrativă cu persoane fizice sau juridice de drept privat, în măsura în care obiectul acestor acorduri nu se încadrează în contractele de achiziții publice reglementate de această lege sau de acte administrative.
- 19 Potrivit analizei efectuate de instanța de trimitere în ceea ce privește cadrul juridic în care se înscrie litigiul cu care este sesizată, un astfel de acord de colaborare reprezintă un act juridic căruia nu îi sunt incidente normele legale aplicabile contractelor de achiziții publice și, în consecință, principiile competitivității, publicității și liberei concurențe ce caracterizează domeniul contractelor de achiziții publice nu sunt aplicabile unui asemenea act.
- 20 Articolul 58 din Legea 14/2000 referitoare la măsuri fiscale, administrative și de ordin social (Ley 14/2000 de medidas Fiscales, Administrativas y de Orden Social) din 29 decembrie 2000 (denumită în continuare „Legea 14/2000”) prevede că autoritățile publice pot încheia acorduri de colaborare de natura celor prevăzute la articolul 3 din Legea privind contractele de achiziții publice cu Correos, în vederea furnizării de servicii care țin de obiectul de activitate al acestei societăți.
- 21 Potrivit constatărilor instanței de trimitere, având în vedere obiectul de activitate al Correos, astfel cum este definit la articolul 58 din Legea 14/2000, posibilitatea de a încheia astfel de acorduri de colaborare nu este limitată la serviciile poștale neliberalizate sau rezervate, ci cuprinde și administrarea și exploatarea întregului serviciu poștal. O astfel de posibilitate nu este, așadar, limitată la serviciul poștal universal și nu face diferența în cadrul acestuia între serviciile care sunt rezervate și cele care nu sunt rezervate.

22 De altfel, instanța de trimitere precizează că, în temeiul articolului 58 din Legea 14/2000, Correos este obligată la prestarea anumitor servicii poștale. Într-adevăr, printre sarcinile care revin acesteia din urmă se numără și asigurarea obligatorie a serviciilor legate de obiectul său de activitate care îi pot fi încredințate de autoritățile publice. Astfel, intenția de a încheia contractul ar lipsi pentru una dintre părți.

Acțiunea principală și întrebarea preliminară

23 În urma unei proceduri negociate care s-a desfășurat fără să fi existat o cerere de ofertă publică, Ministerio și Correos au semnat la 6 iunie 2002 un acord de colaborare pentru prestarea de servicii poștale și de telegrafie (Convenio de colaboración para la prestación de servicios postales y telegráficos, denumit în continuare „acordul de colaborare”).

24 Acest acord de colaborare prevede prestarea următoarelor servicii poștale și de telegrafie de către Correos, pentru Ministerio:

— scrisori (în regim normal, recomandate și urgente), locale, interurbane și internaționale, fără limită de greutate sau de volum;

— pachete (poștale, albastre și internaționale), fără limită de greutate sau de volum;

— curieratul poștal expres național și EMS („Express Mail Service”) internațional, fără limite de greutate sau de volum, precum și

— livrarea de cărți, de corespondență de bibliotecă, de reviste și a jurnalului oficial al ministerului la nivel național (local și interurban) și internațional (pe uscat și aerian), fără limite de greutate sau de volum.

25 Contraprestația bănească pentru prestarea de servicii nu este stabilită în măsura în care aceasta depinde de cifra de afaceri. În fața instanței de trimitere, aceasta a fost estimată la o valoare anuală necontestată superioară sumei de 12 020,42 euro.

26 Acordul de colaborare a fost încheiat pe durată nedeterminată și era în vigoare încă la data deciziei de trimitere.

27 Asociación Profesional a formulat contestație la Ministerio împotriva deciziei administrative prin care au fost atribuite, prin intermediul acordului de colaborare, servicii poștale liberalizate fără cerere de ofertă publică.

28 Prin Decizia din 20 martie 2003, Ministerio a respins contestația respectivă pentru motivul că procedura de atribuire a serviciilor poștale de către acesta din urmă este întemeiată pe existența unui acord de colaborare, căruia nu îi este incidentă reglementarea privind contractele de achiziții publice și, prin urmare, nu îi sunt aplicabile principiile publicității și liberei concurențe.

29 În această privință, Ministerio a considerat că nu încheiase niciun contract cu Correos, ci că aceasta furniza serviciile în temeiul unui acord de colaborare încheiat în conformitate cu articolul 3 alineatul 1 litera d) din Legea privind contractele de achiziții publice și cu articolul 58 alineatul 2 al cincilea paragraf din Legea 14/2000.

30 Împotriva acestei decizii a Ministerio de respingere a contestației din 20 martie 2003, Asociación Profesional a formulat acțiune la Audiencia Nacional.

31 Potrivit acestei instanțe, soluționarea litigiului cu care este sesizată depinde de interpretarea unei norme de drept comunitar. Într-adevăr, Curtea ar putea să constate că recurgerea la acorduri de colaborare este incompatibilă cu principiile publicității și liberei concurențe aplicabile în domeniul atribuirii contractelor de achiziții publice, în considerarea faptului că acest tip de acorduri fie nu poate fi utilizat decât în domeniul serviciilor poștale rezervate prin lege prestatorului serviciului universal, fie este incompatibil cu principiile menționate, inclusiv în acest domeniu. În ipoteza unei astfel de constatări, s-ar impune recunoașterea caracterului nelegal al unui acord de colaborare precum cel în speță, conținutul acestuia fiind nul fie în totalitate, fie numai în măsura în care privește alte servicii poștale decât cele cu privire la care Curtea ar hotărî că recurgerea la un astfel de acord este licită.

32 În aceste condiții, instanța de trimitere a hotărât să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarea întrebare preliminară:

„Articolele 43 [CE] și 49 [...] CE coroborate cu articolul 86 [CE], atunci când sunt aplicate în cadrul procesului de liberalizare a serviciilor poștale instituit prin Directivele [97/67] și 2002/39/CE, precum și în cadrul principiilor care guvernează contractele de achiziții publice, stabilite prin directivele relevante, trebuie interpretate în sensul că se opun unui acord al cărui obiect include prestarea de servicii poștale, atât rezervate, cât și nere rezervate, și, prin urmare, liberalizate, încheiat între o societate cu capital integral de stat și care, în plus, este operatorul desemnat pentru a asigura prestarea serviciului poștal universal și un organ al administrației de stat?”

Cu privire la întrebarea preliminară

33 În prealabil, trebuie să se constate că deși, în enunțul întrebării sale, instanța de trimitere se referă la Directiva 2002/39/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 10 iunie 2002 de modificare a Directivei 97/67/CE privind continuarea deschiderii spre concurență a serviciilor poștale ale Comunității (JO L 176, p. 21, Ediție specială, 06/vol. 4, p. 178), această directivă nu este aplicabilă acțiunii principale. Într-adevăr, în conformitate cu articolul 2 alineatul (1) din directiva menționată, termenul acordat statelor membre pentru a asigura transpunerea acesteia în dreptul intern nu a expirat decât la 31 decembrie 2002.

Cu privire la admisibilitate

34 Guvernul spaniol apreciază că cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare este inadmisibilă în măsura în care, în realitate, s-ar solicita Curții să stabilească dacă acordul de colaborare este conform cu directivele privind atribuirea contractelor de achiziții publice și liberalizarea serviciilor poștale, aspect care ar fi de competența instanței naționale.

35 Trebuie constatat de la bun început că nici din modul de redactare a întrebării adresate, nici din motivele care o susțin, astfel cum au fost expuse în decizia de trimitere, nu rezultă că instanța de trimitere ar solicita Curții să se pronunțe ea însăși asupra problemei dacă acordul de colaborare este conform cu dreptul comunitar.

36 De altfel, trebuie amintit că, deși nu este de competența Curții, în cadrul articolului 234 CE, să aplice normele de drept comunitar unei spețe determinate și nici

să aprecieze compatibilitatea dispozițiilor de drept intern cu aceste norme, Curtea poate totuși să furnizeze instanței naționale toate elementele de interpretare a dreptului comunitar care i-ar putea fi utile acesteia pentru a aprecia efectele dispozițiilor acestuia (a se vedea Hotărârea din 9 iulie 2002, *Flightline*, C-181/00, Rec., p. I-6139, punctul 20).

- 37 Prin urmare, cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare trebuie considerată admisibilă.

Cu privire la fond

- 38 Prin intermediul întrebării sale, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă dreptul comunitar trebuie interpretat în sensul că se opune unei reglementări a unui stat membru care permite autorităților publice să încredințeze, în afara normelor de atribuire a contractelor de achiziții publice, prestarea de servicii poștale, atât rezervate, cât și nerezervate, unei societăți comerciale pe acțiuni cu capital integral de stat și care este, în acest stat, prestatorul serviciului poștal universal.

Serviciile poștale rezervate în sensul Directivei 97/67

- 39 În prealabil, trebuie amintit că articolul 7 din Directiva 97/67 permite statelor membre să rezerve anumite servicii poștale prestatorului sau prestatorilor serviciului poștal universal în măsura în care este necesar pentru menținerea acestui serviciu. În consecință, dacă serviciile poștale sunt rezervate unui singur prestator al serviciului universal, în conformitate cu această directivă, astfel de servicii sunt în mod necesar excluse concurenței, niciun alt operator economic nefiind autorizat să ofere respectivele servicii.

- 40 Se impune constatarea că, în ceea ce privește astfel de servicii rezervate, nu își pot găsi aplicarea normele comunitare în materia atribuirii contractelor de achiziții publice, al căror obiectiv principal este libera circulație a mărfurilor și a serviciilor, precum și deschiderea spre concurența nedegradată în toate statele membre (Hotărârea din 11 ianuarie 2005, Stadt Halle și RPL Lochau, C-26/03, Rec., p. I-1, punctul 44, și Hotărârea din 11 mai 2006, Carbotermo și Consorzio Alisei, C-340/04, Rec., p. I-4137, punctul 58).
- 41 Prin urmare, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că dreptul comunitar trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări a unui stat membru care permite autorităților publice să încredințeze, în afara normelor de atribuire a contractelor de achiziții publice, prestarea de servicii poștale rezervate în conformitate cu Directiva 97/67 unei societăți comerciale pe acțiuni cu capital integral de stat și care este, în acest stat, prestatorul serviciului poștal universal.

Serviciile poștale nerezervate în sensul Directivei 97/67

- 42 Problema dacă încheierea unui acord de colaborare precum cel în cauză în acțiunea principală trebuie să respecte normele comunitare în materia contractelor de achiziții publice trebuie analizată numai din perspectiva serviciilor poștale nerezervate în sensul Directivei 97/67.

— Directiva 92/50

- 43 În primul rând, trebuie verificat dacă un acord, precum cel în cauză în acțiunea principală, era inclus în domeniul de aplicare al directivei relevante în materia contractelor de achiziții publice de servicii poștale la data faptelor din litigiul cu care a fost sesizată instanța de trimitere, mai precis Directiva 92/50.

44 Directiva menționată impune respectarea anumitor cerințe de procedură și de publicitate la atribuirea contractelor de achiziții publice cărora li se aplică.

45 Potrivit modului de redactare a articolului 1 litera (a) din Directiva 92/50, un contract de achiziții publice de servicii implică existența unui contract cu titlu oneros, încheiat în scris între un prestator de servicii și o autoritate contractantă în sensul aceluiași articol 1 litera (b).

46 Astfel cum a subliniat avocatul general la punctul 63 din concluziile prezentate, trebuie să se admită că Ministerio este o autoritate contractantă, iar Correos, un prestator de servicii în sensul dispozițiilor menționate la punctul precedent. În plus, este cert că acordul de colaborare a fost încheiat în scris și este cu titlu oneros.

47 Totuși, întrucât instanța de trimitere s-a limitat la a preciza că valoarea anuală a prestațiilor furnizate în aplicarea acestui contract este superioară sumei de 12 020,42 euro, se pune problema dacă această valoare atinge pragul de 200 000 DST stabilit la articolul 7 alineatul (1) litera (a) a doua liniuță punctul ii) din Directiva 92/50, ceea ce echivala la data faptelor din acțiunea principală cu 249 681 de euro.

48 Revine instanței de trimitere să verifice dacă, în considerarea dispozițiilor naționale care au transpus articolul 7 alineatul (5) a doua liniuță din Directiva 92/50, pragul de 249 681 de euro este atins.

49 Presupunând că acest prag este atins, se pune apoi întrebarea dacă acordul de colaborare constituie într-adevăr un contract în sensul articolului 1 litera (a) din

Directiva 92/50. Într-adevăr, guvernul spaniol consideră că acest acord nu prezintă un caracter contractual, ci unul instrumental, dat fiind că, în speță, Correos nu dispune de nicio posibilitate de a refuza încheierea unui astfel de acord, ci este obligată să îl accepte.

- 50 În această privință, trebuie amintit că definiția contractului de achiziții publice de servicii ține de domeniul dreptului comunitar, astfel încât calificarea în dreptul spaniol a acordului de colaborare nu este relevantă pentru a stabili dacă acesta din urmă intră în domeniul de aplicare al Directivei 92/50 (a se vedea în acest sens Hotărârea din 20 octombrie 2005, Comisia/Franța, C-264/03, Rec., p. I-8831, punctul 36, și Hotărârea din 18 iulie 2007, Comisia/Italia, C-382/05, Rep., p. I-6657, punctul 30).
- 51 Este adevărat că, la punctul 54 din Hotărârea din 19 aprilie 2007, Asemfo (C-295/05, Rep., p. I-2999), Curtea s-a pronunțat în sensul că nu este îndeplinită condiția de aplicabilitate a directivelor în materia atribuirii contractelor de achiziții publice privind existența unui contract, în cazul în care societatea comercială de stat în cauză în care a fost pronunțată hotărârea menționată nu are nicio libertate, nici cu privire la modul de tratare a unei comenzi venite din partea autorităților competente în speță, nici în ceea ce privește tariful aplicabil activităților sale, situație care trebuia verificată de instanța de trimitere.
- 52 Cu toate acestea, un astfel de raționament trebuie analizat în contextul său specific. Într-adevăr, acesta urmează constatării că, în temeiul legislației spaniole, respectiva societate comercială de stat este un instrument propriu și un serviciu tehnic al administrației generale a statului și al celei a fiecăreia dintre comunitățile autonome vizate, Curtea apreciind deja, într-un context diferit de cel din cauza în care s-a pronunțat Hotărârea Asemfo, citată anterior, că, în calitate de instrument și de serviciu tehnic al administrației spaniole, societatea în cauză este obligată să execute, cu titlu exclusiv, lucrările care îi sunt atribuite de către administrația generală a statului, de către comunitățile autonome și de către organismele publice dependente de acestea (Hotărârea Asemfo, citată anterior, punctele 49 și 53).

53 Or, Correos, în calitate de prestator al serviciului poștal universal, are o sarcină absolut diferită, care presupune în special faptul că clientela sa este alcătuită din toate persoanele care doresc să recurgă la serviciul poștal universal. Simplu fapt că această societate comercială nu are nicio libertate, nici cu privire la modul de tratare a unei comenzi venite din partea Ministerio, nici în ceea ce privește tariful aplicabil activităților sale, nu ar putea justifica în mod automat concluzia că nu a fost încheiat niciun contract între aceste două entități.

54 Într-adevăr, o astfel de situație nu este diferită de aceea care există atunci când un client privat intenționează să recurgă la serviciile Correos în legătură cu serviciul poștal universal, dat fiind că rezultă din însăși sarcina unui prestator al acestui serviciu că, și într-un asemenea caz, prestatorul este obligat să efectueze serviciul solicitat, și aceasta aplicând, după caz, tarife fixe sau, în orice caz, tarife transparente și nediscriminatorii. Or, nu există îndoială că o astfel de relație trebuie considerată contractuală. Numai în ipoteza în care acordul încheiat între Correos și Ministerio ar fi, în realitate, un act administrativ unilateral care stabilește obligații numai în sarcina Correos, act care s-ar delimita considerabil de condițiile normale ale ofertei comerciale a acestei societăți, situație care trebuie verificată de instanța de trimitere, ar trebui să se considere că nu există un contract și că, prin urmare, Directiva 92/50 nu ar fi aplicabilă.

55 În cadrul acestei verificări, instanța de trimitere va trebui să examineze, printre altele, dacă, în speță, Correos are capacitatea de a negocia cu Ministerio conținutul concret al serviciilor pe care trebuie să le furnizeze, precum și tarifele aplicabile acestor servicii și dacă această societate are facultatea, în ceea ce privește serviciile nerezervate, să se elibereze de obligațiile care decurg din acordul de colaborare, prin respectarea preavizului prevăzut în acord.

56 Celelalte argumente invocate de guvernul spaniol pentru a demonstra că unui acord de colaborare precum cel în cauză în acțiunea principală nu îi sunt aplicabile normele privind contractele de achiziții publice trebuie de asemenea respinse.

- 57 Guvernul spaniol susține, printre altele, că acordului de colaborare nu îi sunt aplicabile, în niciun caz, normele care reglementează contractele de achiziții publice, dat fiind că sunt îndeplinite criteriile „in house” stabilite prin jurisprudența Curții.
- 58 În această privință, trebuie să se reamintească faptul că, potrivit unei jurisprudențe constante a Curții, asigurarea condițiilor concurențiale, în conformitate cu directivele privind atribuirea contractelor de achiziții publice, nu este obligatorie, chiar dacă cocontractantul este o entitate distinctă din punct de vedere juridic de autoritatea contractantă, dacă sunt îndeplinite două condiții. Pe de o parte, autoritatea publică, care este o autoritate contractantă, trebuie să exercite asupra entității distincte în cauză un control analog celui pe care îl exercită asupra propriilor servicii și, pe de altă parte, această entitate trebuie să își desfășoare partea cea mai importantă a activității împreună cu colectivitatea sau cu colectivitățile publice care o dețin (a se vedea Hotărârea din 18 noiembrie 1999, Teckal, C-107/98, Rec., p. I-8121, punctul 50, Hotărârile citate anterior Stadt Halle și RPL Lochau, punctul 49, Carbotermo și Consorzio Alisei, punctul 33, precum și Asemfo, punctul 55).
- 59 Fără a fi necesar să se analizeze în mod aprofundat întrebarea dacă prima dintre cele două condiții menționate la punctul precedent este îndeplinită, este suficient să se constate că, în cauza din acțiunea principală, nu este îndeplinită a doua condiție. Într-adevăr, este cert că societatea Correos, în calitate de prestator al serviciului poștal universal în Spania, nu realizează partea cea mai importantă a activității sale împreună cu Ministerio și nici cu administrația publică în general, ci că această societate comercială furnizează servicii poștale unui număr nedeterminat de clienți ai serviciului poștal.
- 60 Guvernul spaniol susține totuși că raporturile care leagă administrația publică de o societate titulară a unui drept exclusiv sunt, prin însăși natura lor, rapoorturi de exclusivitate, ceea ce presupune un nivel superior celui al „părții celei mai importante a activității”. Or, Correos ar fi titulara unui drept exclusiv ca urmare a faptului că aceasta este obligată, în temeiul articolului 58 din Legea 14/2000, să furnizeze autorităților publice servicii care țin de obiectul său de activitate, acesta incluzând servicii rezervate și servicii nerezervate.

- 61 În această privință, se impune constatarea că, presupunând că obligația menționată ar putea fi într-adevăr calificată de drept exclusiv, apreciere care ar trebui realizată de instanța de trimitere, un astfel de drept nu ar putea întruni, în cadrul analizei efectuate în raport cu cele două condiții amintite la punctul 58 din prezenta hotărâre, cerința ca prestatorul de servicii respectiv să își desfășoare partea cea mai importantă a activității împreună cu entitatea sau cu entitățile care o dețin.
- 62 Într-adevăr, această ultimă cerință are în special ca obiect să garanteze că Directiva 92/50 își menține aplicabilitatea în cazul în care o întreprindere controlată de una sau de mai multe entități este activă pe piață și poate, așadar, să intre în concurență cu alte întreprinderi (a se vedea, prin analogie, Hotărârea Carbotermo și Consorzio Alisei, citată anterior, punctul 60). Or, este cert că societatea Correos activează pe piața poștală spaniolă și se află, cu excepția serviciilor rezervate în sensul Directivei 97/67, în concurență cu alte întreprinderi poștale, numărul acestora ridicându-se, potrivit observațiilor guvernului spaniol, la 2000.
- 63 Prin urmare, trebuie considerat că un acord de colaborare, precum cel în cauză în acțiunea principală, nu îndeplinește condițiile amintite la punctul 58 din prezenta hotărâre și, prin urmare, nu ar putea fi exclus, în acest temei, de la aplicarea Directivei 92/50.
- 64 Totuși, existența unui drept exclusiv poate justifica neaplicarea Directivei 92/50 dat fiind că, potrivit articolului 6, aceasta „nu se aplică contractelor de achiziții publice de servicii atribuite unei entități, care este la rândul său o autoritate contractantă în sensul articolului 1 litera (b) pe baza unui drept exclusiv de care aceasta dispune în temeiul actelor cu putere de lege și actelor administrative publicate, cu condiția ca respectivele acte să fie compatibile cu tratatul”.
- 65 Or, fără a fi necesar să se analizeze dacă societatea Correos îndeplinește prima dintre cele trei condiții prevăzute la articolul 6, referitoare la calitatea sa de autoritate

contractantă, și presupunând că aceasta beneficiază, în temeiul articolului 58 din Legea 14/2000, de un drept exclusiv de a furniza autorităților publice servicii poștale care țin de obiectul său de activitate, este suficientă constatarea că, în orice caz, nu este îndeplinită a treia condiție dintre cele menționate, referitoare la compatibilitatea dispoziției de atribuire a unui drept exclusiv cu tratatul.

⁶⁶ Într-adevăr, dispoziția națională, presupunând că aceasta conferă prestatorului național al serviciului poștal universal dreptul exclusiv de a furniza autorităților publice servicii poștale nerezervate în temeiul articolului 7 din Directiva 97/67, servicii la care se limitează prezenta analiză, este incompatibilă cu finalitatea acestei directive.

⁶⁷ Astfel cum rezultă din jurisprudența Curții, statele membre nu au facultatea de a extinde după bunul plac sfera serviciilor rezervate la prestatorii serviciului poștal universal în temeiul articolului 7 din Directiva 97/67, o astfel de extindere fiind contrară finalității acesteia care, în temeiul celui de al optulea considerent, vizează să asigure liberalizarea treptată și controlată în sectorul poștal (Hotărârea din 11 martie 2004, *Asemple și Asociación Nacional de Empresas de Externalización y Gestión de Envíos y Pequeña Paquetería*, C-240/02, Rec., p. I-2461, punctul 24).

⁶⁸ Această constatare este valabilă nu numai pentru o rezervare orizontală, mai precis rezervarea unui anumit serviciu poștal ca atare, ci, pentru a asigura efectul util al articolului 7 din Directiva 97/67, ea este valabilă și pentru o rezervare verticală a unui astfel de serviciu care privește, precum în cauza din acțiunea principală, prestarea exclusivă de servicii poștale pentru anumiți clienți. Într-adevăr, astfel cum subliniază Comisia Comunităților Europene, aplicarea reglementării spaniole în cauză în acțiunea principală ar însemna că, în practică, toate serviciile poștale solicitate de o entitate publică spaniolă ar putea fi furnizate de Correos, fiind exclus orice alt operator poștal, ceea ce ar veni în mod clar în contradicție cu finalitatea directivei menționate.

69 Prin urmare, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că Directiva 92/50 trebuie interpretată în sensul că se opune unei reglementări a unui stat membru care permite autorităților publice să încredințeze, în afara normelor de atribuire a contractelor de achiziții publice, prestarea de servicii poștale nerezervate în sensul Directivei 97/67 unei societăți comerciale pe acțiuni cu capital integral de stat și care este, în acest stat, prestatorul serviciului poștal universal, în măsura în care acordurile cărora li se aplică această reglementare

— ating pragul corespunzător, astfel cum este prevăzut la articolul 7 alineatul (1) din Directiva 92/50, și

— reprezintă contracte, în sensul articolului 1 litera (a) din directivă, încheiate în scris și cu titlu oneros,

aspecte care trebuie verificate de instanța de trimitere.

— Cerințele în materia atribuirii contractelor de achiziții publice care decurg din tratat

70 În măsura în care reglementarea națională în cauză în acțiunea principală se aplică acordurilor care nu ating pragul corespunzător, astfel cum este prevăzut la articolul 7 alineatul (1) din Directiva 92/50, trebuie examinat, în al doilea rând, dacă o asemenea reglementare răspunde cerințelor în materia atribuirii contractelor de achiziții publice care decurg din tratat.

- 71 Într-adevăr, deși anumite contracte sunt excluse din domeniul de aplicare al directivelor comunitare în materia contractelor de achiziții publice, totuși, autoritățile contractante care încheie astfel de contracte sunt obligate să respecte normele fundamentale ale tratatului și în special principiul nediscriminării pe motiv de cetățenie sau naționalitate (Hotărârea Comisia/Franța, citată anterior, punctul 32 și jurisprudența citată).
- 72 Aceasta este situația mai ales în ceea ce privește contractele de achiziții publice de servicii a căror valoare nu atinge pragurile stabilite prin Directiva 92/50. Simplul fapt că legiuitorul comunitar a considerat că procedurile specifice și riguroase prevăzute de directivele privind contractele de achiziții publice nu sunt adecvate în cazul achizițiilor publice cu valoare redusă nu înseamnă că acestea din urmă sunt excluse din domeniul de aplicare al dreptului comunitar (Ordonanța din 3 decembrie 2001, Vestergaard, C-59/00, Rec., p. I-9505, punctul 19, și Hotărârea Comisia/Franța, citată anterior, punctul 33).
- 73 Dispozițiile tratatului aplicabile în mod expres contractelor de achiziții publice de servicii a căror valoare nu depășește pragurile stabilite prin Directiva 92/50 cuprind în special articolele 43 CE și 49 CE.
- 74 Alături de principiul nediscriminării pe motiv de cetățenie sau naționalitate, principiul egalității de tratament între ofertanți își găsește de asemenea aplicarea în cazul acestor contracte de achiziții publice, și aceasta chiar și în lipsa unei discriminări pe motiv de cetățenie sau naționalitate (a se vedea, prin analogie, Hotărârea din 13 octombrie 2005, Parking Brixen, C-458/03, Rec., p. I-8585, punctul 48, și Hotărârea din 6 aprilie 2006, ANAV, C-410/04, Rec., p. I-3303, punctul 20).
- 75 Principiile egalității de tratament și nediscriminării pe motiv de cetățenie sau naționalitate implică, printre altele, o obligație de transparență care permite

autorității publice contractante să se asigure că aceste principii sunt respectate. Această obligație de transparență care revine autorității respective constă în garantarea, în favoarea oricărui potențial ofertant, a unui nivel de publicitate adecvat, care să permită exercitarea concurenței pe piața de servicii, precum și controlul imparțialității procedurilor de adjudecare (a se vedea, prin analogie, Hotărârile citate anterior Parking Brixen, punctul 49, și ANAV, punctul 21).

76 În principiu, lipsa totală a condițiilor concurențiale în cazul atribuirii unui contract de achiziții publice de servicii precum cel în cauză în acțiunea principală nu este conformă cu cerințele articolelor 43 CE și 49 CE și nici cu principiile egalității de tratament, nediscriminării și transparenței (a se vedea, prin analogie, Hotărârile citate anterior Parking Brixen, punctul 50, și ANAV, punctul 22).

77 În plus, rezultă din articolul 86 alineatul (1) CE că statele membre nu trebuie să mențină în vigoare o legislație națională care să permită atribuirea contractelor de achiziții publice de servicii fără asigurarea condițiilor concurențiale, întrucât această atribuire încalcă fie articolul 43 CE, fie articolul 49 CE, fie principiile egalității de tratament, nediscriminării și transparenței (a se vedea, prin analogie, Hotărârile citate anterior Parking Brixen, punctul 52, și ANAV, punctul 23).

78 Or, este adevărat că rezultă din coroborarea alineatelor (1) și (2) ale articolului 86 CE că alineatul (2) al acestuia poate fi invocat pentru a justifica acordarea de către un stat membru a anumitor drepturi speciale sau exclusive contrare dispozițiilor tratatului unei întreprinderi însărcinate cu administrarea serviciilor de interes economic general, în măsura în care îndeplinirea misiunii specifice care i-a fost încredințată acesteia nu poate fi asigurată decât prin acordarea unor astfel de drepturi și atât timp cât dezvoltarea schimburilor nu este afectată într-o măsură contrară interesului Comunității (Hotărârea din 17 mai 2001, TNT Traco, C-340/99, Rec., p. I-4109, punctul 52).

- 79 Trebuie să se constate totodată că o întreprindere precum Correos, care este însărcinată în temeiul reglementării unui stat membru să asigure serviciul poștal universal, constituie o întreprindere însărcinată cu administrarea unui serviciu de interes economic general în sensul articolului 86 alineatul (2) CE (a se vedea în acest sens Hotărârea TNT Traco, citată anterior, punctul 53).
- 80 Totuși, presupunând chiar că obligația impusă Correos, în temeiul articolului 58 din Legea 14/2000, de a furniza autorităților publice serviciile care țin de obiectul de activitate al acestei societăți ar putea fi considerată un drept exclusiv în favoarea acesteia, se impune constatarea că articolul 86 alineatul (2) CE nu poate fi invocat pentru a justifica o reglementare națională precum cea în cauză în acțiunea principală în măsura în care aceasta vizează servicii poștale nerezervate în sensul Directivei 97/67.
- 81 Într-adevăr, astfel cum a subliniat avocatul general la punctul 99 din concluziile prezentate, Directiva 97/67 pune în aplicare articolul 86 alineatul (2) CE în ceea ce privește posibilitatea de a rezerva anumite servicii poștale prestatorului serviciului poștal universal. Or, astfel cum s-a amintit la punctul 67 din prezenta hotărâre, Curtea s-a pronunțat deja în sensul că statele membre nu au facultatea de a extinde după bunul plac sfera serviciilor rezervate prestatorilor serviciului poștal universal în temeiul articolului 7 din Directiva 97/67, o astfel de extindere fiind contrară finalității acestei directive, care vizează să asigure liberalizarea treptată și controlată în sectorul poștal.
- 82 În acest context, trebuie amintit că, în cadrul Directivei 97/67, este avută în vedere problema necesității, pentru ca serviciul poștal universal să poată fi efectuat în condiții acceptabile din punct de vedere economic, ca anumite servicii poștale să fie rezervate prestatorului respectivului serviciu poștal universal (Hotărârea din 15 noiembrie 2007, *International Mail Spain*, C-162/06, Rep., p. I-9911, punctul 50).

- 83 Prin urmare, în privința serviciilor poștale nerezervate în sensul Directivei 97/67, singurele care constituie obiectul prezentei analize, articolul 86 alineatul (2) CE nu ar putea reprezenta temeiul pentru a justifica un drept exclusiv recunoscut prestatorului serviciului poștal universal de a furniza astfel de servicii autorităților publice.
- 84 Guvernul spaniol susține totuși că acordului de colaborare nu i-ar fi aplicabile normele în materia atribuirii contractelor de achiziții publice, întrucât acesta are un caracter instrumental, și nu contractual. În fapt, Correos nu ar avea nicio posibilitate să refuze încheierea unui acord de colaborare precum cel în cauză în acțiunea principală, ci ar fi obligată să îl accepte.
- 85 În această privință, trebuie constatat că, astfel cum s-a subliniat la punctul 54 din prezenta hotărâre, numai în ipoteza în care acordul de colaborare ar fi, în realitate, un act administrativ unilateral care stabilește obligații numai în sarcina Correos, act care s-ar delimita considerabil de condițiile normale ale ofertei comerciale a acestei societăți, situație care trebuie verificată de instanța de trimitere, ar trebui să se considere că unui astfel de acord nu îi sunt aplicabile normele comunitare în materia atribuirii contractelor de achiziții publice.
- 86 În ceea ce privește argumentul guvernului spaniol potrivit căruia normele privind contractele de achiziții publice nu sunt aplicabile acordului de colaborare întrucât este vorba de o situație „in house”, trebuie să se admită că, în domeniul contractelor de achiziții publice de servicii, aplicarea normelor enunțate la articolele 12 CE, 43 CE și 49 CE, precum și a principiilor generale a căror expresie specifică o reprezintă acestea, este exclusă dacă controlul exercitat de autoritatea publică contractantă asupra entității căreia i-a fost atribuit contractul este analog celui pe care această autoritate îl exercită asupra propriilor servicii și, în același timp, această entitate își desfășoară partea cea mai importantă a activității împreună cu autoritatea care o deține (a se vedea, prin analogie, Hotărârile citate anterior Parking Brixen, punctul 62, și ANAV, punctul 24).

87 Totuși, astfel cum s-a constatat la punctul 63 din prezenta hotărâre, un acord de colaborare precum cel în cauză în acțiunea principală nu îndeplinește a doua condiție dintre cele amintite la punctul precedent și, prin urmare, nu ar putea fi exclus, în acest temei, de la aplicarea normelor prevăzute la articolele 12 CE, 43 CE și 49 CE, precum și a principiilor generale a căror expresie specifică o reprezintă acestea.

88 Prin urmare, trebuie să se răspundă la întrebarea adresată că articolele 43 CE, 49 CE și 86 CE, precum și principiile egalității de tratament, nediscriminării pe motiv de cetățenie sau naționalitate și transparenței trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări a unui stat membru care permite autorităților publice să încredințeze, în afara normelor de atribuire a contractelor de achiziții publice, prestarea de servicii poștale nerezervate în sensul Directivei 97/67 unei societăți comerciale pe acțiuni cu capital integral de stat și care este, în acest stat, prestatorul serviciului poștal universal, în măsura în care acordurile cărora li se aplică această reglementare

— nu ating pragul corespunzător, astfel cum este prevăzut la articolul 7 alineatul (1) din Directiva 92/50, și

— nu reprezintă, în realitate, un act administrativ unilateral care stabilește obligații numai în sarcina prestatorului serviciului poștal universal și care s-ar delimita considerabil de condițiile normale ale ofertei comerciale a acestuia,

aspecte care trebuie verificate de instanța de trimitere.

Cu privire la cheltuielile de judecată

⁸⁹ Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera întâi) declară:

- 1) **Dreptul comunitar trebuie interpretat în sensul că nu se opune unei reglementări a unui stat membru care permite autorităților publice să încredințeze, în afara normelor de atribuire a contractelor de achiziții publice, prestarea de servicii poștale rezervate în conformitate cu Directiva 97/67/CE a Parlamentului European și a Consiliului din 15 decembrie 1997 privind normele comune pentru dezvoltarea pieței interne a serviciilor poștale ale Comunității și îmbunătățirea calității serviciului unei societăți comerciale pe acțiuni cu capital integral de stat și care este, în acest stat, prestatorul serviciului poștal universal.**

- 2) **Directiva 92/50/CEE a Consiliului din 18 iunie 1992 privind coordonarea procedurilor de atribuire a contractelor de achiziții publice de servicii, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2001/78/CE a Comisiei din 13 septembrie 2001, trebuie interpretată în sensul că se opune unei reglementări a unui stat membru care permite autorităților publice să încredințeze, în afara normelor de atribuire a contractelor de achiziții publice, prestarea de**

servicii poștale nerezervate în sensul Directivei 97/67 unei societăți comerciale pe acțiuni cu capital integral de stat și care este, în acest stat, prestatorul serviciului poștal universal, în măsura în care acordurile cărora li se aplică această reglementare

- ating pragul corespunzător, astfel cum este prevăzut la articolul 7 alineatul (1) din Directiva 92/50, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2001/78, și

- reprezintă contracte în sensul articolului 1 litera (a) din Directiva 92/50, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2001/78, încheiate în scris și cu titlu oneros,

aspecte care trebuie verificate de instanța de trimitere.

- 3) Articolele 43 CE, 49 CE și 86 CE, precum și principiile egalității de tratament, nediscriminării pe motiv de cetățenie sau naționalitate și transparenței trebuie interpretate în sensul că se opun unei reglementări a unui stat membru care permite autorităților publice să înncredințeze, în afara normelor de atribuire a contractelor de achiziții publice, prestarea de servicii poștale nerezervate în sensul Directivei 97/67 unei societăți comerciale pe acțiuni cu capital integral de stat și care este, în acest stat, prestatorul serviciului poștal universal, în măsura în care acordurile cărora li se aplică această reglementare

- **nu ating pragul corespunzător astfel cum este prevăzut la articolul 7 alineatul (1) din Directiva 92/50, astfel cum a fost modificată prin Directiva 2001/78, și**

- **nu reprezintă, în realitate, un act administrativ unilateral care stabilește obligații numai în sarcina prestatorului serviciului poștal universal și care s-ar delimita considerabil de condițiile normale ale ofertei comerciale a acestuia,**

aspecte care trebuie verificate de instanța de trimitere.

Semnături